

KPMG foorum 22

Juhtimisajakiri otsustajatele
KPMG Baltics AS

2010

Fookuses on uus algus ja uued võimalused

Andrew Smith: peame leidma tee majanduskasvuni, mis põhineb säästmisel, investeringutel ja ekspordil

Uue strateegia otsingul

Uus audiitortegevuse seadus – uued mängureeglid nii audiitorile kui ka tema kliendile

Äriseadustiku muudatustest juhatuse liikme tagasiastumise kohta

Elektroonilisest hääletamisest ja teistest üldkoosolekutega seotud muudatustest

Muudatused majandusaasta aruannete esitamisel

Kuidas arendada Eesti maksusüsteemi konkurentsivõimet

Muudatused piiriüleselt liikuvate töötajate sotsiaalkindlustuse reeglites

Sisukord

Eessõna 3
Andris Jegers

Andrew Smith: peame leidma tee majanduskasvuni, mis põhineb säästmisel, investeringutel ja ekspordil 4

Uue strateegia otsingul 6
Jüri Sakkeus

Uus audiitortegevuse seadus – uued mängureeglid nii audiitorile kui ka tema kliendile 8
Indrek Alliksaar

Äriseadustiku muudatustest juhatuse liikme tagasiastumise kohta 10
Mare Kingo

Elektroonilisest hääletamisest ja teistest üldkoosolekutega seotud muudatustest 12
Anu Ahas-Saaron

Muudatused majandusaasta aruannete esitamisel 14
Eero Kaup, Aune Limak

Kuidas arendada Eesti maksusüsteemi konkurentsivõimet 16
Joel Zernask

Muudatused piiriülelset liikuvate töötajate sotsiaalkindlustuse reeglites 18
Liina Muring, Erle Laasberg

Summary in English 21

KPMG Foorumiga jagas on mõtteid maailma majanduses toimuvast KPMG (UK) pea-ökonoomist Andrew Smith, kes külastas Eestit 2009. detsembris.

Strateegiat on raske teha, kuna ebakindlus ärikeskkonnas püsib. Me ei tea, kui kaua võtab aega tarbimise taastumine ja milliseks kujuneb nõudluse struktuur.

Kõige olulisemad uuest audiitortegevuse seadusest tulenevad muudatused on auditi-komitee moodustamise kohustuse laiendamise ja auditi kohustuse asendamine ülevaatuse kohustusega väikeettevõtjate puhul.

Eelmise aasta 15. novembril jõustus mitu äriseadustiku muudatust, mis muu hulgas puudutavad ka äriühingu ja juhatuse liikme vahelisi suhteid.

Kätte on jõudnud üldkoosolekute pidamise tippaeg, mistõttu koosoleku kokkukutsujad peaksid ennast kindlasti kurssi viima äriseadustiku järjekordse muudatustepaketiga, mis jõustus 15. novembril 2009.

1. jaanuaril 2010 hakkas kehtima uus majandusaasta aruannete esitamise kord, mille kohaselt esitatakse edaspidi aruandeid elektrooniliselt.

Viimasel paaril aastal on sageli arutletud teemal, kas Eesti ettevõtlus- ja maksukeskkond on Euroopa ja maailma jaoks atraktiivne, et meelitada siia välis-investeeringuid ning tarku inimesi.

Seoses majanduslangu- senga otsivad Eesti ettevõtteid üha rohkem tööd välisriikides, kus muu hulgas tuleb silmitsi seista ka maksuküsimustega.

Andris Jegers
KPMG Baltics AS
tegevjuht, partner
tel 6268 700
ajegers@kpmg.com

Hea lugeja!

Instinktiivselt kogeme aasta alguses tunnet, nagu oleks saabunud võimalus alustada uuesti, puhtalt lehelt, olles ise möödunud aasta kogemuste võrra rikkamad.

Arvestuslikus mõttes võib ettevõtetes, kus majandusaasta ühtib kalendri-aastaga, tõepoolest tõdeda, et saame justkui taas nullist alustada ning meil on aasta jagu aega tõestada oma tänaste otsuste tulemuslikkust. Kuid ometi kajastub meie ettevõtete tänases seisus möödunud aasta bilanss ning sellest lähtuvad piirangud uute otsuste tegemisel. Kajastub majanduskriis ja jätkuv teadmatus selle kohta,

kas erasektor on taastunud piisavalt, et hoida ülal nõudlust, mida globaalne avalik sektor on ajutiselt turgutanud, nagu viitab Andrew Smith järgmistel lehekülgedel. Samuti peame uut lehte pöörates pidama silmas, et sinna on juba kantud mõned ääremärkused – seadusemuudatused, mis raamivad meie valikuid sel aastal. Foorum annab ülevaate olulisematest neist. Loodan, et see info annab kindlustunde uut aastat alustades ja uue strateegia visandamisel, mille vajalikkusest kirjutab põhjalikumalt siinsamas numbris Jüri Sakkeus.

Kujundagem aasta 2010 oma näo järgi. •

Andrew Smith: peame leidma tee majanduskasvuni, mis põhineb säästmisel, investeringutel ja ekspordil

KPMG Foorumiga jagas on mõtteid maailma majanduses toimuvast KPMG (UK) peaökonomist **Andrew Smith**, kes külastas Eestit 2009. detsembris.

Mis viis teie arvates maailma majanduskriisini?

USA *sub-prime* laenude probleemi on peetud globaalse finantskriisi põhjuseks, kuid kriisi alged lähevad palju kaugemale. Paradoksaalsel kombel ulatuvad need tagasi majandusliku stabiilsuse aegadesse 1990. aastate keskpaigas, mil keskpangad ja valitsused astusid samme kasvuperioodi pikendamiseks. Majandusse voolas palju laenu raha ning varade väärtus kasvas kuni kriisi alguseni.

Kas on näha olukorra paranemist?

Kogu maailma jaoks on väga ebaselge, kui suureks kujuneb majanduskasv suure võlakoorma ning varade väärtuse suure languse valguses. See on esimene suur kriis, mis on tingitud pankade liigsuurest laenamisest. Mitme inimpõlve jooksul pole maailma majanduses sellist olukorda olnud, seetõttu ei tea keegi, kui kaua taastumine aega võtab.

Väga oluline on teada, mis hetkeks on inimesed on piisavalt võlgu tasunud, et julgeksid uuesti kulutada. Riikide valitsused on eelarve kaudu suunanud raha majandusse, aga ühel hetkel peavad nad selle lõpetama. Siis on

näha, kas erasektoril on piisavalt jõudu nõudluse ülevõtmiseks.

See on esimene suur kriis, mis on tingitud pankade liigsuurest laenamisest. Mitme inimpõlve jooksul pole maailma majanduses sellist olukorda olnud, seetõttu ei tea keegi, kui kaua taastumine aega võtab.

Kuidas paistab majandusolukord Suurbritannias?

Mina elan Londonis ja esmapilgul ei paista midagi erilist. Muidugi, tööpuudus on suurenenud. Kui vaadata natuke laiemalt, siis „peatänavalt“ on kadunud terve hulk hästi tuntud suuri nimesid. Arvata võib, et päris paljud tuntud kaubamärgid oleksid pidanud kaduma juba varem, kuid viimase 10 aasta tugev konjunktuur lasi neil edasi tegutseda. See oli aeg, mil nad oleksid pidanud ennast moderniseerima, aga ei teinud seda.

Kas on näha erinevusi Euroopa ja muude maailma piirkondade vahel?

Paljud inimesed mõtlesid, et Euroopas

ei oleks pidanud majanduslangust olema. Kui Hispaania kõrvale jätta, polnud Euroopas suuremat kinnisvarabuumi ja erasektor ei laenanud nii suurelt. Euroopas on erasektori võla ja sissetulekute suhe umbes 100%, Suurbritannias aga 170%. Kuid vaatamata sellele oli langus Euroopas väga sügav. Suuresti oli tegu ka sellega, et Saksamaa on suur tootja ja eksportija ning kriis vähendas nõudlust Saksa toodete järele.

Paljudes riikides on majandus langenud nii palju, et tekkinud on väga palju liigset tootmisvõimsust. Ettevõtted ei suuda müüa sellistes kogustes ja ilmselt ka mitte selliste hindadega, nagu loodeti.

Ma näen teatavat erinevust Lääne ja Aasia vahel. Lääneriikide majanduses on paljuski suhtumine, et ootame-vaatame, mis juhtub Hiinas, aga erinevatel turgudel hoolitsetakse selle eest, et olla valmis uueks tõusuks. KPMGs oleme teinud globaalseid uuringuid, küsides firmade käest: kas kavatsete muuta oma ärimudeleid, kas kavatsete otsida uusi kliente ja uusi turge, kas muudate hindasid, kas muudate tooteid? Kaug-Idas on väga palju selliseid ettevõtteid, kes vastavad:

„Jah, me teeme kõiki neid asju ja me teeme seda kohe“. Turud muutuvad lähema kümne aasta jooksul. Aasia ja Vaikse ookeani riigid otsivad praegu võimalusi ning tunnevad, et nad suudavad asjad liikuma panna.

Euroopas aga ütlevad väga paljud firmad, et tegu on finantssüsteemi probleemiga ja valitsuse asi on see korda ajada. Üks suur erand Euroopas on Iirimaa, kus kinnisvaramulli lõhkemine on tekitanud suuri majandusprobleeme, umbes nagu Eestis. Iirlased otsivad hoolega uut majandusmudelit.

Kas võib näha teatud sarnasusi Eesti ja Suurbritannia majandusolukorra vahel?

Eesti puhul on selge, miks otsitakse uusi ärimudeleid ja turge. Palgad langevad, töötus on kiiresti tõusnud, sisenõudlust enam pole ning tuleb vaadata eksporditurgude poole. Seda-

sama veelgi suuremas mastaabis tuleb teha Suurbritannias. Ka meie SKP kasvas laenuhahtude kasvu tõttu ja ka meil polnud see kasv jätkusuutlik. Peame leidma tee majanduskasvuni, mis põhineb säästmisel, investeringutel ja ekspordil. Suurbritannias oleme kogenud valuuta kiiret langust, mis peaks kaubavahetusele kaasa aitama. Eesti puhul näeme soovi hoida valuutat, hoida stabiilsust ja usaldusväärsust, soovi liituda eurotsooniga. Me panustame erinevatele asjadele.

Mis saab edasi?

Mis puudutab lähemat tulevikku, siis laovarude taastamise vajadusest tulenev tootmismahdade kasv võib olla päris tugev. Aastane majanduskasv võib tulla korralik, arvestades eriti 2008. aasta lõpu ning 2009. aasta alguse madala võrdlusbaasiga.

Pikemas perspektiivis on kolm võimalust: maailm võib langeda „võla-

deflatsiooni“, kus suured krediidimahud takistavad majanduse taastumist ning deflatsioonist ülesaamist. Võlakoormuse reaalikasv ning suurenevad mahakirjutamised süvendavad deflatsiooni ning ühtlasi majanduse allakäiku. Teise võimalusena ootab pikk ja vinduv taastumine. Mõeldav on ka kiirem taastumine, juhul kui ametivõimud suudavad asju õigesti teha. Siis kasv paraneb, võlakoormast saadakse lihtsamiini jagu ning pangad tervenevad. •

Andrew Smith töötab Suurbritannia KPMGs peaökonomistina ning tegeleb makromajanduse ja strateegiateemadega. Ta nõustab majandusküsimustes KPMG juhtkonda ning ühtlasi ka ettevõtte kliente. Enne KPMGga liitumist töötas Andrew peamiselt finantsettevõtetes, aastatel 1985–1997 ettevõtte Credit Lyonnais Eurosecurities peaökonomisti ja investeerimisstrateegina.

Uue strateegia otsingul

Strateegiat on raske teha, kuna ebakindlus ärikeskkonnas püsib. Me ei tea, kui kaua võtab aega tarbimise taastumine ja milliseks kujuneb nõudluse struktuur. Kuna risk teha valesid strateegilisi otsuseid on kõrge, siis ollakse pigem äraootaval positsioonil.

Jüri Sakkeus
KPMG Baltics AS
strateegiateenuste juht
tel 6676 808
jsakkeus@kpmg.com

Arusaadavalt on kriisiajal olnud põhiohk kulude vähendamisel. Seda selleks, et ellu jääda ja luua mingitki kindlustunnet ettearvamatus majanduskeskkonnas. Ent kulude lõikamine on riskantsem, kui seda tehakse paanikas, strateegiat ja prioriteete omamata või neid mitte arvestades.

Julge, usutav visioon ja arusaam, kuidas eesmärke saavutada, aitab taastada motivatsiooni, koostöövaimu ja valmisolekut uusi väljakutseid vastu võtta.

Võib isegi väita, et selge strateegia olemasolu on eriti tähtis heitlikel aegadel, kuna on vaja otsustada, milliseid varasid ja pädevust tuleb kindlasti hoida ja arendada tuleviku võimalusi silmas pidades ning milliseid võib kahida. Kindla suuna olemasolu ja sellele keskendumine on abiks igapäevaste tähtsate ja vähemtähtsate otsuste langetamisel eri juhtimistasemetel ja eelduseks, et otsused on samasuunalised, üksteist toetavad ja täiendavad. Seega ei ole õige oodata, kuni „ilm lõplikult selgineb“, et siis otsustada, millises suunas liikuma hakata. Pigem tuleks kohaneda arusaamaga, et majandusliku keskkonna muutlikkus on jätkuvalt ja üha kiiremini süvenev trend, mis muudab strateegiatöö oma iseloomult dünaamilisemaks ja paindlikumaks. Strateegiat võib võrrelda mere purjetamisega, kus otsitakse sobivat lainet ja tuult, et sihtkohta jõuda.

Kriis on loonud uue turu uute võimalustega... ja ka ohtudega. Senised pikaajalised plaanid tuleks kindlasti kriitilise pilguga üle vaadata majanduskeskkonna arengu eri stsenaariumide kontekstis. Kuidas mõjutavad meie plaane juba nähtavad ja süvenevad trendid? Milliseid kuldseid võimalusi pakuvad muutused tarbijate eelistustes või näiteks avaliku sektori koondumises? Kiirus ja proaktiivsus uute võimaluste kasutamisel on alati tähtis, eriti aga kriisist väljumise faasis. Kuna muutused ja nende tagajärjed ei ole prognoositavad nagu stabiilse kasvu perioodidel, siis on tähtsustunud ka riskijuhtimine ja selle korraldus ettevõttes.

Taasloomist vajab töötajate võitlusvaim

Varasemate aastate käibe, palkade ja boonuste kasv on asendunud jõuliste kulukärbete, koondamiste ja ellujäämise teemadega. See on üldjuhul vähendanud usku ettevõtte tulevikku, mõrandanud motivatsiooni ja koostöövaimu. Seda aga on võimalik taastada, kui luua uus ühine ettekujutus sellest, kuhu ja kuidas me tahame jõuda. Üldine visioon (nägemus, kuhu me

Selge strateegia olemasolu on eriti tähtis heitlikel aegadel, kuna on vaja otsustada, milliseid varasid ja pädevust tuleb hoida ja arendada ning milliseid võib kahida.

tahame jõuda või kelleks saada) ei pruugi muutuda. Pigem muutub kaart, mis ütleb, kuidas sinna jõuda, või kes on meie uued kliendid, mida me neile pakume, ja peamine – kuidas me eristume konkurentidest? Julge, usutav visioon ja arusaam, kuidas eesmärke saavutada, aitab taastada motivatsiooni, koostöövaimu ja valmisolekut uusi väljakutseid vastu võtta. Ettevõtetes on õige aeg oma strateegilise juhtimise protsess ja meetodid üle vaadata, küsides endalt:

- kas protsess eeldab ja võimaldab eri stsenaariumide väljatöötamist ja arvestamist?
  - kas on olemas nn võimaluste portfell, mida sobivate tingimuste korral rakendada?
  - kas on paigas tulemuslikkuse mõõtmise ja hindamise süsteem?
  - kas võtmeisikud, kes on kriitilise tähtsusega strateegia elluviimisel, on protsessi kaasatud?
- kas on olemas eeldused strateegilise juhtimise protsessi järjepidevuseks?

Õpi tegutsedes ja kaasa abilisi

Strateegiatöö on pidev katsetamise ja õppimise protsess, kus õigete valikuteni jõudmine ei toimu üleöö. Parimaid tulemusi saavutatakse juhul, kui strateegiatöösse on kaasatud lisaks tippjuhtidele ka tulemusüksuste ja tugiteenuste juhid. KPMG enam kui kümneaastane kogemus Eesti ja rahvusvaheliste ettevõtete strateegilise juhtimise protsessi planeerimisel ja elluviimisel on selgelt näidanud, et oskused ja ka tulemused paranevad vaid järjepideva töö abil. Üldjuhul on nõustamine kestnud 2–3 kuud ja see on sisaldanud 4–6 ühepäevast töötuba. Meie roll strateegilise juhtimise nõustamisel on seisnenud:

- strateegilise juhtimise protsessi planeerimises ja metoodilises kindlustamises;

- läbiproovitud ja tulemusi andvate mudelite rakendamises kesksete küsimuste analüüsil ja otsustamisel;
- nõupidamiste ja töötubade ettevalmistamises ning juhatamises;
- vahetus osalemises informatsiooni analüüsil, ideede genereerimisel ja alternatiivide määratlemisel;
- strateegiliste valikute tegemist toetava koolituse läbiviimises projekti erinevate etappide käigus.

Strategiadokumendist olulisem on strateegiliselt mõtleva meeskonna olemasolu, kuna see loob paremad eeldused nii kohanemiseks muutuva majanduskeskkonnaga kui ka uute võimaluste märkamiseks ja kasutamiseks. Loo kokkuvõtteks sobivad 19. sajandi keemiku Luis Pasteur'i kuld-
sed sõnad „Õnn soosib neid, kel vaim valmis!“ •

Uus audiitortegevuse seadus: uued mängureeglid nii audiitorile kui ka tema kliendile

Aastavahetus on paljude audiitorite jaoks kaasa toonud ebakindluse tuleviku suhtes. Riigikogus on käesoleva artikli kirjutamise ajaks läbinud esimese lugemise täiesti uus audiitortegevuse seadus (eelnõu 488 SEI), mis suunab kõik audititeenuse osutamist jätkata soovivad finantsaudiitorid kordusatesteerimisele. Lisaks sellele, et audiitorite tegevusele esitatavad nõuded muutuvad ja nende töö peab tulevikus vastama Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni (IFAC) standarditele, avaldavad uued reeglid mõju ka auditeeritavatele ettevõtjatele.

Indrek Alliksaar
KPMG Baltics AS
juhtivaudiitor
tel 6268 731
ialliksaar@kpmg.com

Kõige olulisemad uuest audiitortegevuse seadusest tulenevad muudatused, millega ettevõtjad lähitulevikus arvestama peaksid, on auditikomitee moodustamise kohustuse laiendamine ja auditi kohustuse asendamine ülevaatuskohustusega väikeettevõtjate puhul. Vaadeldgem uusi sätteid lähemalt.

Auditikomitee

Auditikomitee on tavaliselt nõukogu valitud organ, mille ülesanne on anda nõu raamatupidamise, audiitorkontrolli, riskijuhtimise, sisekontrolli ja -auditeerimise, järelevalve teostamise ja eelarve koostamise valdkonnas ning tegevuse seaduslikkuse küsimustes. Muu hulgas on auditikomitee ülesanne jälgida ja analüüsida audiitorettevõtja ja seaduse alusel audiitorühingut esindava vandeaudiitori sõltumatust ja tegevuse vastavust audiitortegevuse seaduse nõuetele.

Auditikomitee moodustamise kohustus on avaliku huvi üksustel. Audiitor-

tegevuse seaduse eelnõu kohaselt on avaliku huvi üksuseks:

- krediidiasutus, kindlustusandja ja äriühing, mille väärtpaberitega on lubatud kaubelda reguleeritud väärtpaberiturul;
- juriidiline isik, mille raamatupidamise (konsolideeritud) aastaaruandes toodud aruandeaasta näitajatest vähemalt kaks ületab alljärgnevaid tingimusi:
  1. müügitulu või tulu 66 000 000 eurot,
  2. varad bilansipäeva seisuga kokku 33 000 000 eurot,
  3. keskmine töötajate arv 1000 inimest;
- avaliku sektori üksuse enamusosalusega või valitseva mõju all olev äriühing, sihtasutus või mitteilundusühing või muu isik, mille raamatupidamise (konsolideeritud) aastaaruandes toodud aruandeaasta näitajatest vähemalt kolm ületab alljärgnevaid tingimusi:

1. müügitulu või tulu 14 000 000 eurot,
  2. varad bilansipäeva seisuga kokku 7 000 000 eurot,
  3. keskmine töötajate arv 200 inimest,
  4. nõukogu liikmete arv 8 inimest;
- kohaliku omavalitsuse üksus, mille haldusterritooriumil elab üle 10 000 inimese või mille raamatupidamise (konsolideeritud) aastaaruandes bilansipäeva seisuga toodud varad kokku on üle 20 000 000 euro.

Seega muutub auditikomiteede moodustamise kohustus senisest oluliselt laiemaks, hõlmates kindlasti tuhandeid äriühinguid.

Audit ja ülevaatus

Audiitortegevuse seaduse eelnõu kohaselt suurendatakse auditi kohustuse tekke piirmäärasid nende raamatupidamiskohustuslaste puhul, kelle auditeerimise kohustus ei tulene muust seadusest. Audit on igal juhul kohustuslik raamatupidamiskohustuslasele, kelle:

- raamatupidamise aastaaruandes toodud aruandeaasta näitajatest vähemalt kaks ületavad alljärgnevat tingimusi:
  1. müügitulu või tulu 2 000 000 eurot,

2. varad bilansipäeva seisuga kokku 1 000 000 eurot,
3. keskmine töötajate arv 30 inimest;

- kelle raamatupidamise aastaaruandes toodud aruandeaasta näitajatest vähemalt üks ületab alljärgnevat tingimusi:

1. müügitulu või tulu 6 000 000 eurot,
2. varad bilansipäeva seisuga kokku 3 000 000 eurot,
3. keskmine töötajate arv 90 inimest.

Kui auditi kohustuse piirmäärad on täitmata, siis rakendub kas ülevaatus kohustus või puudub kohustus aastaaruannet kontrollida. Ülevaatus on sisuliselt vähendatud protseduuride mahuga audit, mille tulemusel audiitor väljastab üldistavas eitavas vormis kokkuvõtte, kinnitades tavaliselt seda, et aruande ülevaatus käigus ei ilmnenud asjaolusid, mis viitaksid olulisele väärkajastamisele. Ülevaatus toimub kooskõlas IFACi vastavate standarditega.

Ülevaatus on igal juhul kohustuslik raamatupidamiskohustuslasele, kelle:

- raamatupidamise aastaaruandes toodud aruandeaasta näitajatest vähemalt kaks ületavad alljärgnevat tingimusi:

1. müügitulu või tulu 640 000 eurot,
2. varad bilansipäeva seisuga kokku 320 000 eurot,
3. keskmine töötajate arv 10 inimest;

- kelle raamatupidamise aastaaruandes toodud aruandeaasta näitajatest vähemalt üks ületab alljärgnevat tingimusi:

1. müügitulu või tulu 2 000 000 eurot,
2. varad bilansipäeva seisuga kokku 1 000 000 eurot,
3. keskmine töötajate arv 30 inimest.

Raamatupidamiskohuslane, kellele rakendub ülevaatus kohustus, võib ülevaatus asendada auditiga. Ülevaatus tellimisel tuleb silmas pidada, et aktsiaseltside ja vähemalt 400 000 krooni (eelnõu kohaselt 25 000 euro) suuruse osakapitaliga osahingute puhul on audit kohustuslik.

Seega peaksid ettevõtjad oma 2010. aasta juhtorganite koosolekute päevakordi planeerides arvestama uue audiitortegevuse seaduse nõuetest tulenevate otsustuskohtadega. Nii auditikomitee moodustamine ja selle koosseisu määramine kui ka võimalik audititeenuse ostu asendamine ülevaatuslega peaksid olema läbimõeldud ja ettevõtjale kasu toovad sammud. •

Äriseadustiku muudatustest juhatuse liikme tagasiastumise kohta

Eelmise aasta 15. novembril jõustus mitu äriseadustiku muudatust, mis muu hulgas puudutavad ka äriühingu ja juhatuse liikme vahelisi suhteid.

Mare Kingo
KPMG Baltics AS
õigusnõustaja
tel 6268 790
mkingo@kpmg.com

Kui enne eelmise aasta 15. novembrit võis juhatuse liige juhatusest tagasi astuda vaid mõjuval põhjusel, siis nüüd võib juhatuse liige tagasi astuda sõltumata põhjusest, teatades sellest enda ametisse määranud organile.

Enne seadusemuudatust võis juhatuse liige juhul, kui ta ei saanud ametist tagasiastumisest enda määranud organile teatada, esitada asjakohase avalduse äriregistri pidajale. Juhatuse liikme määranud organ ei pruukinud isegi teada, et juhatuse liige on avalduse äriregistri pidajale esitanud. Nüüd peab juhatuse liige kohalt tagasiastumiseks ise hoolitsema selle eest, et tema taganemise avaldus jõuab tema määranud organini (osani-keni, nõukogu olemasolul nõukoguni). Juhatuse liikme kohalt taganemine ei jõustu enne, kui avaldus on vastavale organile kätte toimetatud. Mis saab aga siis, kui juhatuse liige on küll teda valinud organile teatanud oma tagasiastumisest, kuid äriühing avaldust juhatuse liikme kande muutmiseks äriregistrile ei esita? Sellisel juhul võib endine juhatuse liige ise äriregistrit vastavast ebaõigest kandest teavitada, lisades tõendid selle kohta, et ta on ühingule tagasiastumisest teatanud ja ühing on selle tahteavalduse kätte saanud. Kui registripidaja teeb kindlaks kande ebaõigsuse, teatab ta sellest ühingule, kelle avalduse alusel

oleks tulnud kanne teha. Kui kahe nädala jooksul teatamisest ei ole kande tegemisele või parandamisele vastu vaieldud, teeb või parandab registripidaja kande ise.

Juhatuse liikmega lepingu sõlmimise vajalikkusest

Juhatuse liikme poolt oma ametiseisundist loobumine ei tähenda temaga sõlmitud lepingu automaatset lõppemist. Juhatuse liikmega sõlmitud lepingust tulenevad õigused ja kohustused lõpevad vastavalt lepingule. Juhatuse liige saab temaga sõlmitud lepingu üles öelda kas lepingus kokkulepitud tingimustel või võlaõigusseaduses käsunduslepingu kohta sätestatud alustel. Käsunduslepingu erakorraliseks ülesütleamiseks peab olema aga mõjuv põhjus (VÕS § 631). Seega eristatakse edaspidi selgelt juhatuse liikme ametist tagasiastumist, milleks ei ole vaja mõjuvat põhjust, ja juhatuse liikme kohustuste täitmiseks sõlmitud lepingu ülesütlemist, milleks on vajalik kas käsunduslepingu erakorraliseks ülesütleamiseks seaduses sätestatud mõjuv põhjus või lepinguline kokkulepe.

Juhatuse liikme tagasiastumine ei muuda tema ja äriühingu vahel sõlmitud lepingu sisu. Näiteks kui lepingu järgi peab juhatuse liige tagasiastumisel äriühingut informeerima vähemalt

kolm kuud ette, siis see kohustus kehtib juhatuse liikmel edasi, välja arvatud juhul, kui juhatuse liikmel on lepingu ülesütleamiseks võlaõigusseaduses sätestatud mõjuv põhjus. Kui juhatuse liige rikub oma lepingulist kohustust tagasiastumisest ette teatada, võib äriühing seaduse või lepingu alusel näiteks nõuda seeläbi tekitatud kahju hüvitamist.

Kui aga juhatuse liikmega lepingut sõlmitud pole, võib ta suvalisel ajal ja põhjusel juhatusest tagasi astuda. Äriühing võib sellisel juhul leida end olukorras, kus tal puudub seadusjärgne esindaja, tehinguid lepingupartneritega teha ei saa ning tagasiastunud juhatuse liikmelt kahju sisse nõuda samuti ei õnnestu. Seetõttu soovitame äriühingutel sõlmida juhatuse liikmega käsundusleping, milles lepitakse kokku teiste oluliste tingimuste hulgas juhatuse liikme poolt lepingu ülesütmisel mõistlik etteteatamise aeg.

Äriseadustik sätestab küll juhatuse liikme kohustused, kuid tema õigused on äriühingu ja juhatuse liikme kokkuleppe küsimus. Seadus juhatuse liikme õigusi tema ja äriühingu vahelistes suhetes ei reguleeri. Juhatuse liikme seisukohalt on oluline, et lepingus oleks määratletud eelkõige tema õigu-

sed. Mõned juhatuse liikmed on olnud seisukohal, et parem on käsunduslepingu asemel vormistada tööleping, kuna töösuhe annab töötajale hoopis parema sotsiaalse kaitse.

Seega eristatakse edaspidi juhatuse liikme ametist tagasiastumist, milleks ei ole vaja mõjuvat põhjust, ja juhatuse liikme kohustuste täitmiseks sõlmitud lepingu ülesütlemist, milleks on vajalik kas käsunduslepingu erakorraliseks ülesütleamiseks seaduses sätestatud mõjuv põhjus või lepinguline kokkulepe.

Nii ajakirjanduses kui ka õiguskirjanduses ilmunud artiklites on korduvalt rõhutatud, et juhatuse liikme suhe äriühinguga ei ole tööõiguslik suhe. Seetõttu on juhatuse liikme ülesannete täitmiseks sõlmitud tööleping tühi- ja tühise töölepingu alusel juhatuse liikmel sarnast sotsiaalset kaitset nagu töötajal ikkagi ei ole. Eelkõige puudub see hüvitisi töösuhte lõppemisel, töötuskindlustust ja ravikindlustust.

Seetõttu on soovitatav sõlmida juhatuse liikmetega võlaõiguslik leping, täpsemalt käsundusleping, milles oleksid täpsemalt reguleeritud juhatuse liikme õigused, eelkõige talle makstav tasu, õigus puhkusele ja hüvitised juhatuse liikme tagasikutsumisel või tagasiastumisel.

Äriseadustik ei nõua juhatuse liikmele tema ülesannete täitmise eest tasu maksmist. Siiski võib juhatuse liikme käsunduslepingus kokku leppida juhatuse liikme ülesannete täitmise eest makstava tasu suuruse, mis üldreeglinas peaks olema mõistlikus vastavuses äriühingu majandusliku olukorraga. Juhatuse liikme tasu maksustamise osas tuleb silmas pidada, et selliselt tasult tuleb kinni pidada tulumaks ja maksta sotsiaalmaksu, kuid töötuskindlustusmaksuga juhatuse liikme tasu ei maksustata.

Soovitame kindlasti seadusemuudatustega tutvuda, et vältida juhatuse liikme tagasiastumisest äriühingule tulenevaid võimalikke ebameeldivusi, ja sõlmida juhatuse liikmega käsundusleping, mis käsitleb äriühingu ja juhatuse liikme vastastikuseid kokkuleppeid. •

Elektroonilisest hääletamisest ja teistest üldkoosolekutega seotud muudatustest

Kätte on jõudnud üldkoosolekute pidamise tipphooaeg, mistõttu koosoleku kokkukutsujad peaksid ennast kindlasti kurssi viima äriseadustiku järjekordse muudatustepaketiga, mis jõustus 15. novembril 2009.

Anu Ahas-Saaron
KPMG Baltics AS
õigusnõustaja
tel 6268 735
aahas@kpmg.com

Seadusandja sõnul on muudatused on tingitud vajadusest võtta Eesti õigusesse üle aktsionäri õiguste direktiiv, mille eesmärk on lihtsustada aktsionäridel hääleõiguse kasutamist ning võimaldada ühingu asukohast eemal viibivatele aktsionäridele juurdepääsu üldkoosolekuga seotud teabele. Artikkel annab ülevaate põhilistest muudatustest, ei käsitle aga börsiaksiaseltsile kehtestatud uusi reegleid.

Koosoleku kokkukutsumine

Koosoleku kokkukutsumise regulatsiooni suurim muudatus on koosoleku kokkukutsuja (tavaliselt juhatuse, aga teatavatel juhtudel ka nt nõukogu, aktsionäri, osaniku või audiitori) kohustus koostada koosoleku päevakorrapunkti-de kohta otsuste eelnõud. Ühingu peab otsuste eelnõud koosolekust teatamisest kuni koosoleku toimumise päevani osanikele/aktsionäridele teatavaks tegema ühingu asukohas või ühingu kodulehel. Nimetatud kohustuse saab osaühingu puhul põhikirjas välistada. Muutunud on ka kokkukutsumise teates sisalduv kohustuslik informatsioon. Ulatuslikumad muudatused puudutavad aktsiaseltse, kuid nii osaühingu kui ka aktsiaseltsi puhul tuleb muu hulgas ära näidata koht või kodulehe aadress, kus on võimalik tutvuda otsuste eelnõudega ja põhjendustega. Kui ühingu võimaldab elektroonilist või posti teel hääletamist, tuleb teates

näidata ka teave elektroonilise ja/või posti teel hääletamise korra ning tähtaaja kohta.

Täiendavate küsimuste päevakorda võtmist on nüüdsest osaühingu puhul õigus nõuda kuni 3 päeva ja aktsiaseltsi puhul kuni 15 päeva enne koosoleku toimumist. Koosolekul päevakorda hiljem võetud küsimuste puhul ei arvestata kvoorumis elektrooniliselt või posti teel hääle andnud osanike/aktsionäride hääli.

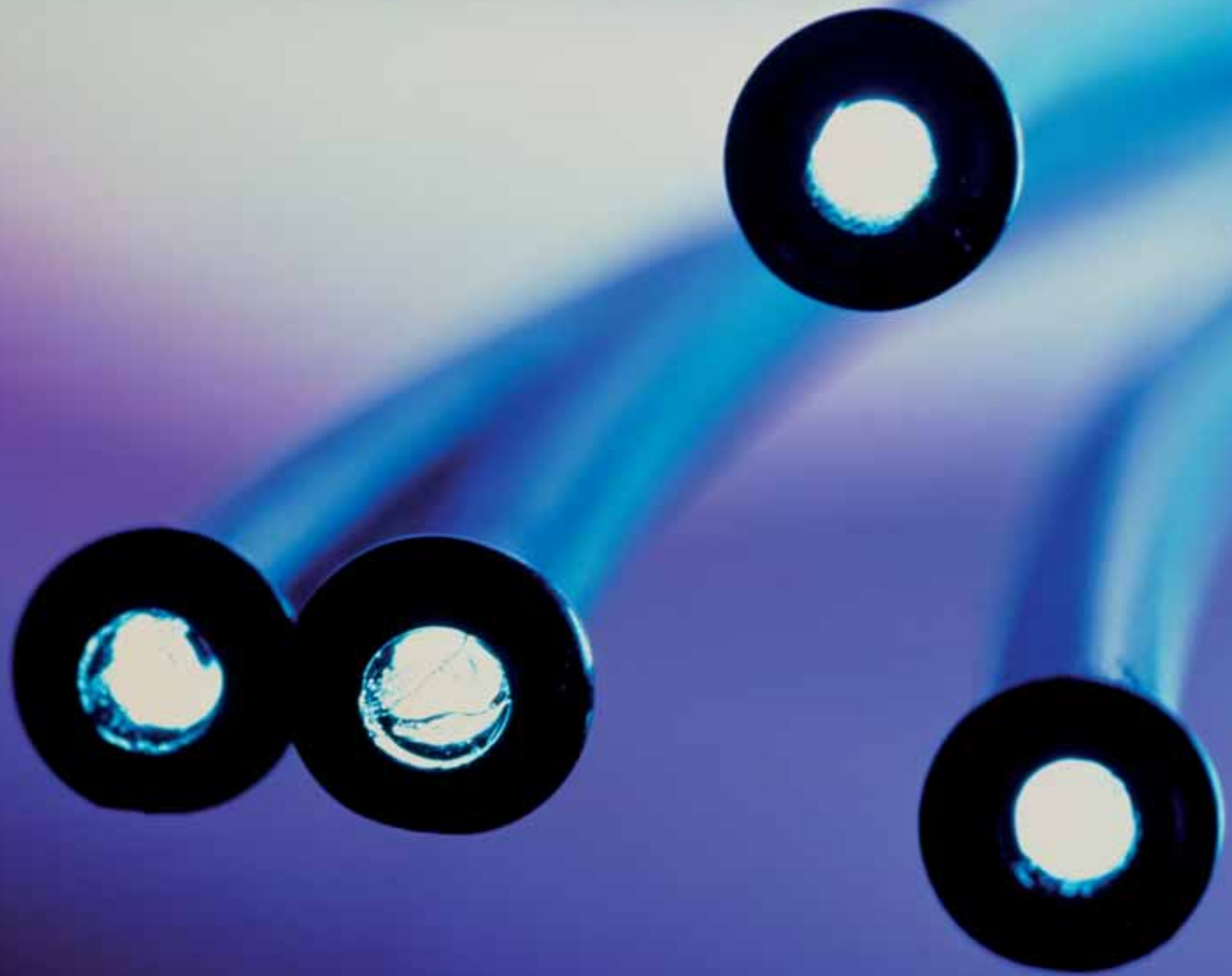
Koosolekul osalemine ja koosoleku läbiviimine

Koosolekul osalemiseks ei pea aktsionäri/osaniku esindajad enam esitama volikirja, kuid esindusõiguse olemasolu peab olema dokumentaalselt tõestatud. See tähendab põhimõtteliselt seda, et lisaks paberkaardil volikirjale võib aktsionär/osanik oma esindajale anda ka ID-kaardiga kinnitatud volituse. Esindaja osalemine koosolekul ei välista aga osaniku/aktsionäri õigust koosolekul osaleda.

Muutunud on ka koosolekul koostava osanike/aktsionäride nimekirja ning protokolli kantavate andmete koosseis.

Hääletamise uued võimalused

Olulise uuendusena on aktsionäridel/ osanikel nüüd õigus enne koosolekut oma hääle anda posti teel või elektrooniliselt.

niliselt. Elektroniliselt on võimalik häälda ka koosoleku kestel, kui see on tehniliselt turvalisel viisil võimalik. Nimetatud võimaluste rakendamiseks tuleb vastav kord ette näha ühingu põhikirjas, elektroonilise hääletamise korra määramise võib aga põhikirjaga anda juhatuse pädevusse.

Olulise uuendusena on aktsionäridel/osanikel nüüd õigus enne koosolekut oma häälda anda posti teel või elektrooniliselt.

Posti teel või elektrooniliselt hääletanud osanik/aktsionär loetakse kvoorumihulka. Kui aga üldkoosolekut hääletatakse ainult enne üldkoosolekut

avalikustamata otsuste eelnõusid, mille kohta ei ole aktsionär/osanik ühtegi häälda edastanud, siis ei loeta aktsionäri/osanikku üldkoosolekul osalenuks. Seega on posti teel või elektrooniliselt hääletamine võimalik ainult eelnevalt avalikustatud eelnõude puhul. Posti teel hääletamise korral peab kasutama blanketti, mis muudatuste kohaselt avaldatakse ühingu kodulehel. Kui selline avaldamine ei ole tehniliselt võimalik, tuleb koduleheküljel ära näidata kord, kuidas blanketti on võimalik saada paberil. Blankettide saatmise kulud kannab ühing. Elektroonilise hääletamise all mõeldakse häälda andmist elektroonilises vormis, teisisõnu digiallkirjastatult.

Lisaks võib ühingu põhikirjaga, juhatuse või nõukogu otsusega ette näha

võimaluse koosoleku ülekandmiseks või reaajas toimuvaks kahe-suunaliseks sideks. Siis ei ole tegemist aga üldkoosolekul osalemisega äriseadustiku mõttes. Uute hääletamisvõimaluste rakendamiseks peavad ühingud vastavad muudatused sisse viima oma põhikirja.

Erinevalt varasemast ei muuda koosoleku kokkukutsumise korra iga rikkumine koosolekul vastu võetud otsust automaatselt tühi: otsused on tühi juhul, kui koosoleku kokkukutsumise korda on rikutud oluliselt. Kuna olulise rikkumise tingimus seaduses puudub, ei tohiks uute reeglite täitmisesse suhtuda mingil juhul kergekäeliselt. •

Muudatused majandusaasta aruannete esitamisel

1. jaanuarist 2010 hakkas kehtima uus majandusaasta aruannete esitamise kord, mille kohaselt esitatakse edaspidi aruandeid elektrooniliselt Äriregistri ettevõtjaportaali kaudu.

Eero Kaup

KPMG Baltics AS juhtivaudiitor
EV Raamatupidamise Toimkonna liige
tel 6268 734
ekaup@kpmg.com

Aune Limak

KPMG Baltics AS
vannutatud audiitor
tel 6268 759
alimak@kpmg.com

Aasta alguses jõustusid muudatused raamatupidamise seaduses ja teistes majandusaasta aruannete esitamise korda reguleerivates õigusaktides. Senine majandusaasta aruannete paberandjal esitamine või PDF-failide üleslaadimine asendub vastavas aruandluskeskkonnas aruannete loomise ja kinnitamisega.

Elektroonilise aruande esitamise kohustus on kõigil äri- ja mittetulundusühingutel ning sihtasutustel, v.a sellistel ühingutel ja asutustel, kellele kehtivad erireeglid.

Majandusaasta aruannete esitamise korra muutmise eesmärgiks on ettevõtjate halduskoormuse vähendamine. Loodi ühtne aruandluskeskkond, mis teeb andmete sisestamise ja kontrollimise, samuti hilisema töötlemise mugavamaks. Andmed sisestatakse ette antud vormidesse ning edastatakse XBRL- standardi järgi. See võimaldab ettevõtja esitatud andmeid kasutada mitmel otstarbel (nt statistika, maksumine) ja hoiab ära olukorra, kus

eri ametkonnad küsivad ettevõtjalt samu andmeid mitu korda. Samuti on elektroonilises keskkonnas sisseehitatud kontrollide süsteem, mis annab juba sisestamisel infot võimalike vigade kohta ja seega aitab kaasa aruannete kvaliteedi tõstmisele.

Nagu ennegi, vastutab majandusaasta aruande koostamise eest raamatupidamiskohustuslase tegevjuhtkond (äriühingutel juhatus). Majandusaasta aruande loomiseks ja esitamiseks on vaja, et ettevõtte esindusõiguslik isik siseneks Äriregistri ettevõtjaportaali. Portaali saab siseneda ID-kaardiga, mobiil-ID-ga või internetipanga kaudu. Ettevõtjaportaalis saab esindusõiguslik isik määrata elektroonilise aruande sisestaja ning anda ettevõtjaportaalis juurdepääsuõiguse ka audiitorile.

Täiendavat informatsiooni majandusaasta aruande elektroonilise esitamise kohta leiab Registrate ja Infosüsteemide Keskuse koduleheküljelt

<http://www.rik.ee/e-ariregister/aruanne>.

ELEKTROONILISELT EI PEA ARUANNET ESITAMA:

kuni vastava korra väljatöötamiseni: riik; riigiraamatupidamiskohustuslased; kohaliku omavalitsuse üksused; Eestis registreeritud avalikõiguslikud juriidilised isikud; füüsilisest isikust ettevõtjad; välismaa äriühingute filiaalid.

KUNI 01.01.2012 PEAB ESITAMA PDF-FAILINA:

konsolideerimisgrupi aruanded; ühingute aruanded, kelle peamine tegevusala on finantsteenuste osutamine krediidiasutuste seaduse mõistes; likvideerimis- ja lõpparuanded; IFRS kohaselt koostatud majandusaasta aruanded.

Registrite ja Infosüsteemide Keskuse lühijuhend majandusaasta aruande elektroonilise esitamise kohta e-äriregistri Ettevõtjaportaalis:

1. PORTAALI SISENEMINE

Ettevõtjaportaali <https://ettevotjaportaali.rik.ee/> saab siseneda:

- ID-kaardiga
- Mobiil-ID-ga
- Internetipanga kaudu

Kui esindusõiguslik isik on sisestatud Äriregistri andmetesse sünniajaga, siis ta ei näe portaali avalehel endaga seotud ettevõtjate andmeid. Sünniaja muutmiseks isikukoodiks tuleb esitada Äriregistrile sellekohane muutmiskandeavaldus. Avaldust saab esitada portaalis, kui esindusõiguslikul isikul on ID-kaart ja digitaalallkirjastamise võimalus.

2. SISESTAJA MÄÄRAMINE JA AUDIITORILE JUURDEPÄÄSUÕIGUSE ANDMINE

Esindusõiguslik isik saab määrata enda eest aruande andmeid sisestama mõne teise isiku (näiteks raamatupidaja). Sisestaja ja audiitori määramiseks peab esindusõiguslik isik olema Äriregistrisse kantud isikukoodiga, mitte sünniajaga.

Kuidas saab määrata sisestaja?

Sisestajaks saab ettevõtte esindusõiguslik isik määrata Eesti isikukoodiga isikut. Sisestaja lisamisel antakse sisestajale automaatselt andmete sisestamisõigus. Lisaks on sisestajale võimalik anda ka aruande esitamise õigus, millega kaasneb allkirjastatud aruande esitamise võimalus Äriregistrile. Aruande esitamise õiguse andmine ei ole kohustuslik.

Kuidas saab audiitorile anda juurdepääsuõigust?

Audiitori saab esindusõiguslik isik valida ettevõtte auditeeritud audiitorite nimekirjast nime järgi. Valitud audiitor ei pea olema sama isik, kes on Äriregistri andmetes. Audiitori saab lisada enne andmete täitmist, et ta saaks aruande koostamisprotsessi jälgida, koostamise ajal või ka alles siis, kui kõik esindusõiguslikud isikud on oma allkirjad aruandele andnud. Audiitorile andmete nägemiseks õiguse andmisest teavitatakse audiitorit automaatselt e-posti teel. Sisenedes portaali on audiitoril võimalus kinnitada juurdepääsuõigus või keelduda aruande auditeerimisest.

3. MAJANDUSAASTA ARUANDE KOOSTAMINE

Portaalis saab majandusaasta aruannet esitada etteantud vormide täitmise kaudu või laadides üles XBRL-faili, kui ettevõttes kasutatav raamatupidamistarkvara seda võimaldab. Teatud juhtudel on üleminekuperioodi jooksul võimalik esitada aruanne ka PDF-failina (vt „Kes saavad esitada aruande PDF-failina?“). Üleminekuperioodi jooksul saab aruannet esitada ka notari kaudu (vt „Kuidas saab aruannet esitada notari kaudu?“).

Mida tähendab etteantud vormide täitmine?

Portaalis saavad etteantud vorme täita äriühingud, MTÜ-d ja SA-d, kes koostavad aruannet Eesti hea raamatupidamistava alusel ja kelle aruandeperiood algab 1. jaanuaril 2009 või hiljem. Sisestaja peab valima põhiaruanded ja saab valida lisaruandeid, lähtuvalt raamatupidamise seadusest ja Raamatupidamise Toimkonna juhenditest. Seejärel tuleb üksikarvadele täita kõik valitud aruandlusvormid. Aruande koostamisel on abiks summeerimis- ja kontrollfunktsioonid. Samuti saab täita juhatuse deklaratsiooni ja tegevusaruande. Aruande tiitel leht on eeltäidetud. Lõpliku aruandefaili koos sisukorra ja leheküljenumbritega koostab portaali.

Mida tähendab XBRL-faili laadimine?

XBRL-faili laadimise eelduseks on see, et fail on loodud ettevõttes kasutatava raamatupidamistarkvara poolt. Andmete vormidesse käsitsi sisestamise asemel saab need oma arvutist üles laadida. XBRL-faili üleslaadimise teel täidetakse automaatselt valitud vormid. Pärast aruandlusandmete laadimist on võimalik kõiki andmeid vormides korrigeerida või täiendada ning kujundada lõplik aruanne.

Kes saavad esitada aruande PDF-failina?

Üleminekuperioodil saavad PDF-formaadis faili üles laadida filiaalid, IFRS kasutajad, konsolideeritud aruannete esitajad, saldoandmike süsteemi esitajad, krediitdiasutused, kindlustusandjad, investeerimisühingud, fondivalitsejad, likvideerimis- ja lõpparuannete esitajad ning äriühingud, kelle majandusaasta periood algab enne 01.01.2009. Nende aruandlusvormid võivad erineda etteantud vormidest ja seetõttu ei pea aruannet portaalis koostama. Aruande saab koostada portaaliväliselt ja seejärel selle PDF-failina portaali kaudu esitada.

Kuidas saab aruannet esitada notari kaudu?

Üheaastasel üleminekuperioodil saab aruannet esitada ka notari kaudu. Notarile tuleb viia uutele vormidele vastav allkirjastatud aruanne kas paberil või elektroonilisel kandjal. Notar esitab aruande Äriregistrile aruandluskohustuslase eest. Toimingu eest tuleb tasuda notaritasu.

4. ARUANDE ALLKIRJASTAMINE

Kui aruanne on failina valmis, peavad selle allkirjastama kõik esindusõiguslikud isikud. Majandusaasta aruande esitamisel Äriregistrile ei pea seda allkirjastama nõukogu liikmed. Aruannet on võimalik allkirjastada kahel viisil – digitaalselt või paberil.

Millal valida digitaalallkirjastamise võimalus?

Digitaalallkirjastamise võimaluse saab valida juhul, kui kõigil esindusõiguslikel isikutel on ID-kaardid, digitaalallkirjastamise võimalus ja nad on kantud Äriregistri andmetesse isikukoodiga. Aruande digitaalallkirjastamise puhul peavad kõik juhatuse liikmed portaalis aruande ID-kaardiga digitaalallkirjastama.

Millal valida paberil allkirjastamise võimalus?

Kui kasvõi ühel esindusõiguslikul isikul ei ole võimalik digitaalallkirja anda, tuleb aruanne kõigi esindusõiguslike isikute poolt allkirjastada paberil. Sel juhul aruanne koostatakse küll portaalis, kuid seejärel printitakse see välja ja kõik esindusõiguslikud isikud allkirjastavad aruande paberil ning lõpuks lisatakse aruanne skaneeritud kujul uuesti portaali.

5. AUDIITORI JÄRELDUSOTSUS

Kui kõik esindusõiguslikud isikud on aruande digitaalselt allkirjastanud, peab audiitor lisama audiitori aruande (järelotsuse) portaalis. Audiitoril on võimalus aruande lisamiseks kasutada eeltäidetud vormi. Seejärel saab audiitor portaalis aruande kinnitada ja digitaalallkirjastada.

Kui aruanne on allkirjastatud paberil ja portaali lisatud PDF-failina, võib üles laetav fail sisaldada juba allkirjastatud audiitori aruannet, kuid audiitoril on võimalus lisada aruanne ka portaalis.

6. ARUANDE ÄRIREGISTRILE ESITAMINE

Kui esindusõiguslikud isikud on aruande digitaalallkirjastanud ja audiitori aruanne on lisatud, tuleb äriühingutel täita kasumi jaotamise/kahjumise katmise ettepanek ja otsus ning seejärel saab aruande Äriregistrile esitada.

Soovides aruandlusandmeid peale esitamist muuta, tuleb portaalis alustada uuesti majandusaasta aruande esitamist. Valides majandusaasta perioodi, mille kohta on juba aruanne esitatud, kuvatakse eelmisel korral sisestatud andmed, mida saab täiendada ja muuta.

7. ARUANDE ESITAMISE VÕIMALUSED VÄLISMAALASTELE

Portaali saavad välismaalased Eesti pangakonto olemasolul siseneda internetipanga kaudu. Ettevõtte, kelle kõik esindusõiguslikud isikud on Äriregistrisse kantud sünniajaga (nt välismaalased), saavad peale sisenemist registrikoodi ja ärinime järgi otsida ettevõtet ning asuda täitma etteantud vorme. Peale vormide täitmist allkirjastatakse aruanne paberil, skaneeritakse ning lisatakse portaali PDF-failina. Juhul, kui välismaalane ei saa mingil põhjusel portaali siseneda ja vorme täita, saab seda teha näiteks raamatupidaja, kes on eesti isikukoodiga isik.

Allikas: <http://www.rik.ee/e-ariregister/aruanne>

Kuidas arendada Eesti maksusüsteemi konkurentsivõimet?

Viimasel paaril aastal on sageli arutletud teemal, kas Eesti ettevõtlus- ja maksukeskkond on Euroopa ja maailma jaoks atraktiivne, et meelitada siia välisinvesteeringuid ning tarku inimesi. Viimaste järele on riigi strateegiline vajadus eriti kõrge, kuna masstootmise vallas ei suuda Eesti Aasia riikidega pikemas perspektiivis niikuinii konkureerida, mistõttu tuleb arendada pigem teadus-arendustegevuste (ingl k *Research & Development, R&D*) mahukaid ettevõtlussuundi.

Joel Zernask
KPMG Baltics AS
maksu- ja õigusnõustamise
valdkonna juht
tel 6268 791
jzernask@kpmg.com

Eesti konkurentsivõime diskussioonides on arutletud, kas ettevõtte tulumaksudohustuse edasilükkamine kasumi jaotamise hetkeni on välisinvestorite jaoks atraktiivne olukorras, kus naaberriikides (eriti lõuna-naabritel) kehtib neile harjumuspärane maksusüsteem ning maksumäärgi on sootuks madalam kui Eestis. Selles küsimuses ei nähta üldiselt (vähemalt esialgu) vajadust olulisteks muudatusteks, sest nii Eesti kui ka välisettevõtjatele meie lihtne ja läbipaistev maksusüsteem siiski valdavalt meeldib. Seda kinnitab ka KPMG Internationali poolt tehtud kõikide Euroopa Liidu riikide maksukeskkondade võrdlus, milles Eesti oli viiendal kohal. Hoopis teravam on aga küsimus Eesti tööjõumaksud vallas, mis riigi üldist arengutaset, stabiilsust jt olulisi näitajaid arvestades on küllaltki kõrged. See asjaolu takistab otseselt „Teadmistepõhise Eesti“ visiooni elluviimist. Teadus-arendustegevuseks suutlikud inimesed teavad üldjuhul üsna hästi oma teadmispagasi väärtust. Seda laadi tööjõukulu on aga Eestis tegutsevatel ettevõtjatel väga keeruline kanda, kui riik neid oma strateegilise eesmärgi saavutamisel ei toeta – näiteks maksusoodustuste kaudu.

Nii Eesti kui ka välisettevõtjatele meie lihtne ja läbipaistev tulumaksusüsteem siiski valdavalt meeldib. Hoopis teravam on küsimus Eesti tööjõumaksud vallas, mis riigi üldist arengutaset, stabiilsust jt olulisi näitajaid arvestades on küllaltki kõrged.

Milliste maksumeetmetega saaks edendada teadus-arengutegevust?

Maksusoodustuste ja nende võimalike mõjude selgitamiseks tellis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium riigihanke korras uuringu „Teadus-arendustegevust ja innovatsiooni soosivate maksumeetmete analüüs“, mille teostas KPMG koos Poliitikauuringute Keskusega PRAXIS. Uuringu eesmärk oli leida rahvusvahelise praktika ja loova mõtlemise toel maksumeetmeid, mis võiksid aidata arendada Eestis teadus-arendustegevusi ja meelitada siia R&D välisinvesteeringuid. Samuti püüti määratleda nende meetmete mõju ettevõtluskeskkonnale, riigi-

eelarvele, tööhõivele ja ühiskonnale. Maksumeetmetelt oodatav tulem on ühiskonna reaalne heaolu tõus, mitte pelgalt Eesti upitamine erinevates ettevõtlus- või maksukeskkondade edetabelites.

Tuleb märkida, et üsna töö alguses sai meile selgeks kaks tõsiasja – esiteks näitavad rahvusvahelised uuringud, et R&D asukoha valikul on peamised kriteeriumid turu suurus, R&D töötajate kvaliteet, töjöuturu paindlikkus, teadusasutuste kvaliteet, õiguslik keskkond jms. Uuringutest ei selgu, et R&D maksumeetmed avaldaksid rahvusvahelistele korporatsioonidele mõju R&D tegevuse asukoha valikul. Puuduvad ka tõendid selle kohta, et kõrgete R&D näitajatega riikidesse oleksid asjaomased maksumeetmed R&D tegevust juurde meelitanud või selle arengut oluliselt tagant tõuganud. Sellegipoolest toob osa uuringutest välja selle, et üleüldine ettevõtte maksukoormus (sh kontserni tasandil) võib rahvusvaheliste korporatsioonide R&D tegevuse asukohavalikut mõjutada. Samuti ei ole maailmas R&D maksumeetmete mõju üksikmeetmete tasandil pea kuskil analüüsitud: kõigis kättesaadavates uuringutes on vaadeldud R&D maksumeetmeid kogupaketis, mis aga ei oleks meie ebatraditsioonilise tulumaksusüsteemi tõttu Eestis rakendatav ja võrreldav.

Ideid tulumaksu- ja palgamaksu-meetmeteks

Uuringu käigus töötasime välja seitse R&D maksumeedet, mida Eestis võiks rakendada – kolm neist puudutavad ettevõtte tulumaksu ning neli palgamaksusid. Ettevõtte tulumaksu osas võiks meie hinnangul olemasoleva tulumaksusüsteemi pakutavaid võimalusi arendada dividendide tulumaksuvabastusega vastavalt kindla perioodi jooksul lisandunud R&D töötajate arvule (nt iga lisandunud R&D töötaja arvelt vähendatakse tulumaksubaasi 300 000 krooni võrra).

Dividendide tulumaksuvabastust võiks ka kohaldada vastavalt ettevõtte poolt tehtud R&D kulutustele (nt vähendatakse tulumaksubaasi 10% ulatuses ettevõtte tehtud R&D kulutustest, seades mahaarvamise laeks 30% maksubaasist). Lisaks sellele usume, et mis tahes maksumeetmele lisaks võiks Eestis rakendada patentidelt teenitud tulu vabastamist tulumaksust 80% ulatuses. Ettevõtte tulumaksu puudutavad meetmed on suunatud R&D töötajate arvu suurendamisele, ettevõtetepoolsete R&D kulutuste suurendamisele ja reaalse töötulemi (nt patentid) väljatöötamisele. Sellised meetmed soosivad aga ainult erasektorit ja kasumlikke ettevõtteid. Nende meetmete üldiseks negatiivseks aspektiks on see, et need ei mõjuta alustavaid ettevõtteid, kes kasumit veel ei teeni.

Palgamaksumeetmed on aga laialdasemalt rakendatavad ning neil on selgelt tuntav mõju nii avaliku- kui ka erasektori tööandjatele ning R&D töötajatele. Meetmete eesmärk on samuti R&D töötajate arvu ja tegevuste kasv, kuid palgamaksumeetmed mõjutavad otsesemalt investeringuid inimestesse ja aitavad ka alustamisjärgus mittekasumlike ettevõtjaid. Meie hinnangul võiks Eesti palgamaksuregulatsiooni arendada näiteks R&D töötajate tulumaksu alandamisega 10%-le. Seda võib teha kas maksumäära alandamisena (et soodustada pigem töötaja netopalgatõusu) või tööandjale antava võimalusena taotleda perioodiliselt riigilt tagasi see osa R&D töötajate palkadelt kinni peetud tulumaksust, mis ületab 10% (et soodustada pigem ettevõtjate R&D projektide jätkusuutlikkust). Samuti tasub meie arvates kaaluda R&D töötajate palkadelt arvestatava sotsiaalmaksu määra langetamist 33%-lt 15%-le või maksumäära alandamise alternatiivina lae kehtestamist R&D töötajate palkadelt makstava sotsiaalmaksu absoluutväärtusele (nt 300–500 eurot kuus). Lisaks

eelmainituile oleks meie hinnangul perspektiivikas kehtestada välisriigist imporditud R&D töötajate palkade sotsiaalmaksule lagi 1000 eurot kuus kolmeks aastaks. Palgamaksumeetmed mõjutavad otsesemalt riigi regionaal- ja sotsiaalpoliitikat: füüsilise isiku tulumaks on kohalike omavalitsuste põhiline tulullikas ning sotsiaalmaks mõjutab nii riikliku sotsiaalsüsteemi toimimist kui ka töötaja enda pensioni. Seetõttu peab riik palgamaksumeetmete kehtestamisel arvestama võimaliku kompensatsioonivajadusega. Palgamaksumeetmeist on riigile kõige väiksem rahaline mõju imporditud R&D töötajate sotsiaalmaksulael, kuna sellest meetmest kasusaajate ring on eeldatavalt üsna väike ning üldjuhul tarbivad sellised töötajad sotsiaalhüvitisi märkimisväärselt väiksemas määras, kui on nende tasudelt makstav sotsiaalmaks. Samas aga soodustab see meede R&D teadmiste impordi, mis on teadusarendustegevuste arendamiseks elulise tähtsusega.

Palgamaksumeetmed on laialdasemalt rakendatavad ning neil on selgelt tuntav mõju nii avaliku- kui ka erasektori tööandjatele ning R&D töötajatele.

Eesti tagasihoidliku mastaabi ja R&D töötajate vähesuse tõttu ei ole ükski meede tõenäoliselt üksikuna võttes kulutõhus. Kasumi- ja palgamaksumeetmete ühendamisel ja kombineerimisel otsetoetustega on aga võimalik Eesti ettevõtluskeskkonda märkimisväärselt parandada ning luua Eesti ettevõtjatele täiendavaid võimalusi kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu palgamiseks ja R&D kulutuste suurendamiseks. See oleks suur samm nii Eesti ettevõtja rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamisel kui ka „Teadmispõhise Eesti” strateegia elluviimisel riiklikul tasandil. •

Muudatused piiriüleselt liikuvate töötajate sotsiaalkindlustuse reeglites

Liina Mauring
KPMG Baltics AS
maksunõustaja
tel 6268 722
lmauring@kpmg.com

Erle Laasberg
KPMG Baltics AS
maksunõustaja
tel 6676 872
elaasberg@kpmg.com

Seoses majanduslangusega otsivad Eesti ettevõtted üha rohkem tööd välisriikides, kus tegutsedes tuleb silmitsi seista muu hulgas ka maksuküsimustega. Samamoodi on oluline tähele panna, milliseid makse ning mis riigis tuleb maksta, kui välisriigi töötajad teevad tööd Eestis.

Töötajate piiriülesel liikumisel on maksuküsimused olulised eelkõige seetõttu, et lisaks Eesti siseriiklikule regulatsioonile tuleb tulumaksu puhul arvestada ka Eesti ja teiste riikide vahel sõlmitud topeltmaksustamise vältimise lepinguid ning sotsiaalkindlustusmaksete¹ puhul tuleb Euroopa Liidus ja Euroopa Majanduspiirkonnas² ning Šveitsis piiriüleselt liikuvate töötajate puhul arvestada ka Euroopa Liidu Nõukogu määrusega, milles sel aastal jõustub rida muudatusi. Käesolev artikkel keskendubki kehtiva nõukogu määruse (EMÜ) 1408/71 ja 1. maist 2010 jõustuva määruse (EÜ) nr 883/2004³ erinevustele piiriüleselt liikuvate töötajate sotsiaalkindlustusmaksete tasumise asukohariigi kindlaksmääramisel⁴. Piiriüleselt liikuvate töötajate all peetakse enamasti silmas kas lähetuses viibivaid või regulaarselt

mitmes liikmesriigis töötavaid isikuid, kusjuures regulatsioon hõlmab ka juhatuse ja kontrollorgani liikmeid.

Sotsiaalkindlustuse valdkonnas kehtib ELis põhimõte, et töötaja palgalt makstakse sotsiaalkindlustusmaksid vaid ühte riiki. Näiteks, kui Eestis lähetuses viibiv töötaja on välisriigi sotsiaalkindlustusega kaetud ning palga väljamakseid teeb Eesti äriühing, siis peab Eesti äriühing tasuma sotsiaalkindlustusmaksud välisriiki, mis võib kaasa tuua hulgaliselt administratiivseid kohustusi (deklaratsioonide esitamine jms). Seega võib juhtuda, et sotsiaalkindlustusmaksed makstakse ühes ja tulumaksu hoopis teises või mõlemas riigis. Nõukogu määrus ei reguleeri seda, milliseid sotsiaalkindlustusmaksid tuleb maksta, vaid ainult koordineerib seda, millises liikmesriigis

¹ Eesti mõttes on tegemist sotsiaalmaksu, töötuskindlustusmaksete ja residentide puhul ka kohustusliku kogumispensioni maksetega.

² Island, Norra, Liechtenstein.

³ Euroopa Liidu Nõukogu määrus nr 883/2004 hakkab esialgu kehtima vaid Euroopa Liidu liikmesriikide suhtes, kuid on oodata, et hiljem liituvad sellega ka Euroopa Majanduspiirkonna riigid ja Šveits.

⁴ Kuigi uus määrus hakkab kehtima alates 1. maist, on selle rakendamisel ette nähtud üleminekuperiood 10 aastat, mil nii uut kui ka vana määrust võib rakendada paralleelselt.

vastavad maksed tuleb tasuda, vältimaks topeltmaksustamist ELis ja edendamaks töötajate ja teenuste vaba liikumist siseturul.

Määruse üldreegli kohaselt on töötaja kaetud töökohariigi sotsiaalkindlustusega ning sotsiaalkindlustusmaksleid tuleb töötaja palgalt maksta just selles riigis. Erandiks töö tegemise koha reeglist on lähetused ja töötamine mitmes liikmesriigis.

Sotsiaalkindlustuse valdkonnas kehtib ELis põhimõte, et töötaja palgalt makstakse sotsiaalkindlustusmaksleid vaid ühte riiki.

Lähetused

Lähetusega on tegemist siis, kui töötaja, kes tavapäraselt töötab ühes riigis, lähetatakse ajutiselt tööd tegema teise riiki. Praegu kehtiva nõukogu määruse kohaselt saab töötaja jääda lähetuse ajaks kaetuks oma tavapärase töökohariigi sotsiaalkindlustusega, kui lähetus välisriiki ei ületa 12 kuud. Selleks tuleb tööandjal taotleda lähetava riigi ametiasutuselt vorm E101, mis kinnitab, et töötaja on lähetuse ajal kaetud selle riigi sotsiaalkindlustusega. Lähetuse ajaks koduriigi sotsiaalkindlustuskaitse säilitamine on reeglina töötaja huvides, sest lühiajaliselt lähetuses viibimise ajal ei pruugi töötajal välisriigis piisavat sotsiaalkindlustuskaitset tekkida (õigus pensionile vms).

Näiteks kui Eesti äriühing lähetab oma töötaja tööle Soome kuni 12 kuuks ning soovib jätkata sotsiaalmaksete tasumist Eestis, siis tuleks töötajale sotsiaalkindlustusametist taotleda

vorm E101. Kui lähetus kestab aga kauem kui 12 kuud, siis saab vormiga E102 taotleda koduriigi sotsiaalkindlustuskaitse pikendamist veel kuni 12 kuu võrra. Lähetuse pikendamise vorm tuleb küsida lähetuse sihtriigi pädevalt ametivõimult. Käesoleva aasta 1. maist jõustuva nõukogu määruse nr 883/2004 põhimõtte kohaselt saab lähetuse ajaks koduriigi sotsiaalkindlustuse kohaldumist taotleda kohe kuni kaheks aastaks koduriigi pädevalt ametiasutuselt, kusjuures lähetuse pikendamist ette nähtud pole.

Uue määruse alusel on võimalik töötajat lähetusse saata alates esimesest tööandja juures töötamise päevast. Praegu kehtiva määruse kohaselt peab töötajal olema lähetava tööandjaga juba enne lähetust kehtinud töösuhe. Seega saab varsti koduriigi sotsiaalkindlustuskaitse jätkumist lähetuse ajaks taotleda ka töötajatele, kes on tööle võetud eesmärgiga nad kohe välisriiki lähetusse saata. See teeb nii mõnegi välisriigis teenuseid pakkuva äriühingu tööjõu planeerimise edaspidi lihtsamaks. Kokkuleppel kahe riigi ametivõimude vahel väljastatakse erandkorras lähetusvorme ka kuni viieks aastaks, kui koduriigi sotsiaalkindlustuskaitse jätkumine on töötaja huvides.

Töötamine mitmes riigis

Teine erand töö tegemise riigi sotsiaalkindlustuskaitse kohaldumisest on töötamine mitmes liikmesriigis. Sel juhul on tegemist olukorraga, kus töötaja töötab vähemalt kahe liikmesriigi territooriumil ja tegemist ei ole ajutise iseloomuga, vaid töötaja tavapärase töökorraldusega.

Kui praeguse määruse alusel saab mitmes liikmesriigis töötava isiku pu-

hul sotsiaalkindlustusmaksleid maksta tema koduriiki (residentsusriiki), kui ta osa ajast ka seal töötab, siis uue määruse alusel tuleb hinnata, kas töötaja töötab koduriigis olulisel määral. Olulisel määral koduriigis töötamiseks loetakse olukorda, kus töötaja saab vähemalt 25% oma tulust või veedab 25% tööajast selles riigis ning saab palka vaid ühelt tööandjalt. Kui töötaja töötab koduriigis vähem kui 25% oma tööajast, siis tuleb sotsiaalkindlustusmaksleid maksta riigis, kus tema tööandja on registreeritud. Siiski, kui töötaja saab palka eri liikmesriikides registreeritud tööandjatelt, tuleb sotsiaalkindlustusmaksleid tasuda nii hetkel kehtiva kui ka uue määruse kohaselt töötaja koduriiki, olenemata sellest, kas ta koduriigis olulisel määral töötab või mitte. Mitmes liikmesriigis töötamise puhul tuleb samuti taotleda vastava riigi pädevalt asutuselt vorm E101.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kui Eesti äriühing lähetab oma töötajad lühiajaliselt välisriiki, siis võib jätkata palkadelt sotsiaalkindlustusmaksete tasumist Eestis, kui sotsiaalkindlustusametist taotletakse vorm E101. Pikemaajalise töötamise puhul tekivad reeglina maksukohustused töökohariigis ning mitmes liikmesriigis töötamise puhul tuleb edaspidi arvestada, kas töötaja töötab oma koduriigis olulisel määral. Seega tuleb tööandjatel arvestada, et sotsiaalmaksete tasumise kohustus võib tekkida ka välisriigis, mis võib seal kaasa tuua registreerimiskohustuse. Seetõttu soovitame maksustamispõhimõtted uue määruse valguses varakult üle vaadata. •

KPMG kontserniarvestuse praktikumid

**2. ja 9. veebruaril
Tallinnas**

**17. ja 18. veebruaril
Tartus**

Praktikumides räägime kontserniarvestuse teooriast ja praktikast, käsitleme 2009. aastal jõustunud olulisi IFRS muudatusi, mis on aluseks Eesti hea raamatupidamistava kujunemisel.

I praktikumis anname ülevaate kontserniarvestuse teoreetiliselt seisukohtadest, mida illustreerime arvnäidetega. Osalema ootame raamatupidajaid ja finantsjuhte, kes alustavad kontserniaruandluse koostamisega või soovivad värskendada oma teadmisi.

II praktikumis keskendume praktiliste näidete varal kontserniarvestuse keerukamatele sõlmküsimustele ning analüüsime erinevate lahenduste mõju kontserni ja/või emaettevõtte finants-positsioonile. Praktikumile ootame raamatupidajaid ja finantsjuhte, kes on kontserniaruandluse koostamisega kokku puutunud ning I praktikumi läbinud.

Lektor on KPMG Baltics AS vannutatud audiitor, konsolideerimise asjatundja **Sven Siling**.
Lisainfo ja registreerimine: www.kpmg.ee või tel 6268 714.

Andrew Smith on scenarios for the world economy

During his visit to Estonia in December 2009, Andrew Smith, the chief economist at KPMG in the UK, shared his thoughts with KPMG Forum on how the world economy might look moving forward.

The global financial crisis is said to have been triggered by problems in sub-prime lending in the United States, but the roots of the crisis are much deeper. The paradox is that the current crisis stems from the years of economic stability in the mid-1990s.

In the light of the enormous debt burdens and slumped value of assets, the economic growth rate is very difficult to predict. This is the first global crisis caused by over-extended lending by banks. In many countries, the recession has resulted in excess production capacity. If Western economies tend to have a 'wait-and-see' attitude, then developing markets are making efforts to be prepared for a new ascent. Asia-Pacific countries are actively looking for new possibilities, but in Europe many companies believe the problem belongs to the financial system - something which the government has to resolve.

We have to achieve an economic upturn based on economising, investments and export. On a longer-term perspective, there are three possible scenarios: first, the world may sink into 'debt deflation' as the real burden of debt rises and increasing defaults feed into further deflation and a downward spiral. Another possibility is a slow and smouldering recovery. Finally, a more rapid recovery is possible as long as authorities do the right things.

In the search of a new strategy

Jüri Sakkeus, the head of Business Strategy Services at KPMG in Estonia, discusses the importance of a strategy in the current unstable business environment.

Developing a strategy is complicated in a business environment that is still unsettled. We cannot say how long spending will take to recover or predict the future demand structure. Since the risk of making wrong strategic decisions is high, decision-makers tend to be indecisive. However, having an explicit strategy is crucial, especially in turbulent times. A distinct direction and focusing on that direction can facilitate the day-to-day decision-making process.

Therefore, to wait until things 'brighten up' before deciding which direction to take is not the best approach. Instead, we should resign ourselves to the conventional wisdom that the erratic economic environment is becoming increasingly commonplace. Employee morale and motivation can be restored by creating a new shared vision of where we are heading and how we intend to get there.

Strategy building is a never-ending process of experimenting and learning in which effective approaches are not discovered overnight. A strategically thinking team is even more valuable than a documented strategy since the existence of such a team gives an advantage in terms of adjusting to the changing economic environment as well as spotting and seizing new opportunities.

The new Auditing Act – new rules for auditors as well as for their clients

According to Indrek Alliksaar, a KPMG audit director, a totally new Estonian Auditing Act (Draft Act 488 SEI) has passed its first reading in the Riigikogu (Estonian Parliament).

In addition to the changes in requirements imposed on auditors' professional activities, new rules stipulated in the Act also impact enterprises being audited. Some of the most significant amendments are related to the obligation to establish an audit committee. The above obligation will apply to a considerably broader circle of enterprises than it used to. As for small entities, an obligatory audit of financial statements will be replaced by an obligatory review. In effect, a review is an audit with a reduced scope of procedures. Instead of confirming that the financial statements give a true and fair view of the enterprise's financial position and operations as is the case with an audit opinion, a review results in the auditor's confirmation that the review has not revealed any circumstances that would indicate material misstatements in the financial statements.

In designing agendas for their regulatory bodies' meetings for 2010, enterprises should consider the decision-making points arising from the requirements of the new Auditing Act. Establishing an audit committee and appointing its members, as well as deciding whether to have a review instead of purchasing audit services, should be considered steps to the advantage of the enterprise.

Amendments to the Commercial Code provisions regulating a management board member's resignation

In her article, KPMG adviser Mare Kingo focuses on the amendments to the Commercial Code that are related to a management board member's resignation, and stresses the importance of a board member contract.

Last year, on 15 November, several amendments to the Commercial Code entered into force. Some of the amendments concern relationships between a company and a management board member. While before that date management board members could resign from the management board only with good reason, they may now resign irrespective of the reasons provided they give notice of their resignation to the body that appointed them to the board. However, the fact that a management board member resigns does not mean that the contract signed with him or her would terminate automatically – the rights and obligations arising from the contract with the management board member terminate as stated in the contract. If a company has not signed contracts with management board members, the members may resign whenever they choose and with any reason. In such cases, a company may face a situation where the company does not have a legal representative, cannot carry out transactions with its contract partners and is unable to claim damages against a resigned management board member. Therefore, it is sensible for a company to make an authorisation agreement with each management board member describing mutually-agreed issues and stating a reasonable term for giving advance notice of cancelling the agreement by the board member.

About electronic voting and other amendments related to general meetings

KPMG adviser Anu Ahas-Saaron gives an overview of the latest amendments to the Estonian Commercial Act as regards general meetings of shareholders.

The amendments to the Commercial Act that entered into force on 15 November 2009 were caused by the need to integrate the European Union Directive on shareholders' rights into Estonian legislation. The purpose of the Directive is to facilitate the exercise of shareholders' voting rights and provide access to the information related to general meetings for those shareholders who are unable to be physically present at such meetings. The party summoning a meeting now has an obligation to prepare draft resolutions on the issues in the agenda and make them available, either in the company's registered office or on its website. In addition to a paper-based authorisation document, shareholders may authorise a representative to participate in the general meeting by an electronic authorisation which is confirmed through an ID card. A significant amendment is that from now on, shareholders may vote via post or electronic means prior to or during a shareholders' meeting.

The new rules should be followed with great care since a significant violation of the procedure for summoning a general meeting may repeal the decisions made and the Code does not specify which violations are considered significant.

Changes in filing annual reports

KPMG audit director Eero Kaup and authorised auditor Aune Limak outline changes in filing annual reports.

From 1 January 2010, a new regulation for filing annual reports took effect. According to the regulation, annual reports will be filed electronically through the Company Registration Portal. Instead of the current practice of filing paper-based annual reports or uploading PDF-files, annual reports will be prepared and confirmed in a special Internet reporting environment.

The new reporting system makes it possible to use the data entered by a company for various purposes (e.g. statistics, taxation) and thus avoids the practice where, at the request of various authorities, a company has to file the same data over and over again. The Company Registration Portal can be accessed via an ID-card, Mobile-ID or through an Internet bank. Persons with the right of representation can designate others for entering the report data on their behalf (e.g. bookkeepers) and also authorise an auditor's right to access their company's data in the Company Registration Portal.

Changes in social security rules regarding cross-border employment

KPMG tax advisers Liina Mauring and Erle Laasberg write about the new rules that are applied to social security payments made on cross-border employees' remuneration.

Due to the economic downturn, Estonian enterprises have increased their attempts to find work abroad. When operating in other countries, they have to be prepared for various challenges, including tax issues. It is equally important to be aware of the taxes to be paid in other countries when foreign personnel are employed in Estonia.

As concerns income tax, in addition to domestic regulations, agreements between countries for the avoidance of double taxation have to be taken into consideration. As for social security payments, European Union (EU) rules have also to be followed. Council Regulation (EC) No 883/2004 effective from 1 May 2010 will introduce several amendments to those rules.

According to the general rules of the Regulation, an employee is subject to the social security scheme of the country of employment and social security payments on the employee's remuneration have to be paid in that country. Exceptions to that rule are assignments and simultaneous work in several Member States. For instance, if an employee is on a short-term assignment to another country, social security payments on the employee's remuneration may still be made in Estonia provided the certificate form E101 has been applied for at the Social Insurance Board. As a rule, prolonged assignments will

result in tax liabilities in the country of assignment. In cases where a person is employed in several Member States simultaneously, whether the person performs a substantial part of his/her activities in his/her country of residence should be taken into account in future.

How to enhance the Estonian tax system's competitiveness?

Joel Zernask, head of KPMG's Tax and Legal* Services practice, introduces some ideas as to how tax measures could contribute to Estonian competitiveness.

It has often been debated over recent years whether or not Estonia's business environment and tax regime are appealing enough to attract foreign investors as well as bright people from Europe or other parts of the world. Since Estonia will never be able to compete with Asian countries in mass production, research and development (R&D)-based industries should be developed instead.

At the request of the Estonian Ministry of Economic Affairs and Communication, KPMG, together with the PRAXIS Center for Policy Studies, carried out a research entitled "The analysis of tax measures to promote R&D activities and innovation".

During the research, seven R&D tax instruments were developed that Estonia could apply. The possibilities available under the current corporate income tax (CIT) system might be enhanced by exempting dividends from CIT, based on the number of R&D staff or R&D-related expenses incurred. However, only private sector companies and profitable enterprises can benefit from the above measures.

On the other hand, remuneration instruments are applicable on a wider scale and they have a considerable impact on both public and private sector employers as well as R&D staff.

Since Estonia is a small country, and so is its number of R&D staff, none of the tax measures can be cost efficient on its own, but when aggregated and combined with direct aid instruments, profit and remuneration measures can contribute to considerable improvement to the Estonian business environment.

*Legal services may not be offered to SEC registrant audit clients or where otherwise prohibited by law

Eesti

KPMG Baltics AS
Narva mnt 5
Tallinn 10117
tel +372 6 268 700
faks +372 6 268 777
kpmg@kpmg.ee
www.kpmg.ee

Läti

KPMG Baltics SIA
Vesetas iela 7
Rīa LV 1013
tel +371 6 703 8000
faks +371 6 703 8002
kpmg@kpmg.lv
www.kpmg.lv

Leedu

KPMG Baltics UAB
Vytauto 12
Vilnius LT 08118
tel +370 5 210 2600
faks +370 5 210 2659

Šauliu g.19

Klaipeda LT 92233
tel +370 46 480 012
faks +370 46 480 013
vilnius@kpmg.lt
www.kpmg.lt

Esitatud informatsioon on üldise iseloomuga ja ei ole mõeldud ühegi kindla füüsilise või juriidilise isiku probleemide lahendusena. Ehkki soovime anda täpset ja ajakohast informatsiooni, ei saa garanteerida, et esitatud informatsioon on täpne ka selle saamise hetkel või pärast seda. Ükski kasutaja ei tohiks esitatud informatsioonist lähtuda ilma konkreetse situatsiooni põhjalikul analüüsil põhineva professionaalse nõustamiseta.

KPMG ja KPMG logo on Šveitsi ühingu KPMG International Cooperative ("KPMG International") registreeritud kaubamärgid.

© 2010 KPMG Baltics AS, Eesti aktsiaselts ja Šveitsi ühingu KPMG International Cooperative ("KPMG International") iseseisvate tütarfirmade võrgustiku liikmesfirma. Kõik õigused kaitstud. Trükitud Eestis.